

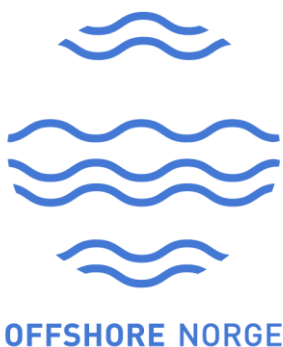
Til Regjeringen v/Energidepartementet

Oslo, 11. mai 2026

Milepæler i en havvindplan for å ivareta natur, bærekraft og sameksistens

Medlemmene i Sameksistensgruppen, (AG1), under Samarbeidsforum for havvind - DNV, Norges Fiskarlag, Fiskebåt, Fornybar Norge, Havforskningsinstituttet, Offshore Norge og WWF Verdens naturfond - takker for muligheten å komme med innspill til regjeringens havvindplan. Under følger et felles innspill om hva vi mener den må inneholde for å ivareta natur, bærekraft og god sameksistens.

Ta gjerne kontakt for å drøfte innspillet nærmere.

**Norges
Fiskarlag**

**Fornybar
Norge**

Problemstilling og konsekvens

Havene er under sterkt press. Klimagassutslippene er en av de største driverne, ettersom de gjør havene varmere og surere - med betydelige konsekvenser for økosystem og ressurser. De siste femti årene er for eksempel de norske sjøfuglbestandene redusert med rundt 80%. Som arter høyt i næringskjeden, er de en viktig indikator på tilstanden i de marine økosystemene.

Fornybar energi som kan erstatte fossil energibruk, direkte eller gjennom elektrifisering, er blant de viktigste tiltakene for å redusere verdens klimagassutslipp, og dermed avlaste livet i havet og vår marine matproduksjon. Havvindutbygging kan, når den planlegges og gjennomføres på naturens premisser, bli en viktig del av dette med et relativt lavt naturfotavtrykk.

Vi må like fullt være oppmerksomme på at belastning fra havvind kan gi ytterligere press på livet i havet, dersom prosjekter lokaliseres uten tilstrekkelig hensyn til økosystemenes nøkkelfunksjoner, eksempelvis viktige gyte- og vandringsområder for fisk, sentrale trekkruiter for fugl, og leveområdene til truede arter.

For å ta tilstrekkelig hensyn til naturen må vi ha god kunnskap om havområdene våre, og om hvordan havvindutbygging påvirker marine økosystemer. Grundig naturkartlegging og flerårig forskning på miljøeffekter er derfor helt avgjørende. I dag er dette utfordrende fordi finansieringen er for begrenset og i stor grad gis over ettårige budsjettperioder, mens kunnskapsoppbyggingen krever langsiktighet.

Samtidig er det behov for en helhetlig tilnærming som ser samlet belastning på naturen i sammenheng med sameksistens mellom næringer. Dette bør være en integrert del av forvaltningsplanarbeidet for norske havområder, og bygge på et solid kunnskapsgrunnlag, slik at verktøyet som nå utvikles for vurdering av samlet belastning blir treffsikkert og legger til rette for god marin arealplanlegging. På denne måten kan havvindutbygging skje på riktig måte og på de riktige stedene, basert på kunnskap og helhetlige vurderinger.

Havvind er også en materialintensiv industri. For å bidra til redusert miljøfotavtrykk er det viktig å ta med vurdering av, og stille krav om, ressursbruk gjennom hele verdikjeden - fra produksjon til ombruk, resirkulering, opprydding og gjenvinning ved endt levetid.

Norsk havvindbransje skal være ledende på bærekraftig havvindutvikling, med mål om å bygge en industri som bidrar til å skaffe fornybar energi til samfunnet med så lavt naturavtrykk som mulig. Et Stortingsvedtak fra juni 2022 slår fast at:

«Stortinget ber regjeringen sikre at utbygging og drift av havvindparker og annen fornybar energiproduksjon på norsk sokkel har vesentlig bedre natur- og miljøregnskap enn tidligere energiprojekter i Norge. Utbygging og drift skal gjøres på en måte som sikrer svært lav eller positiv samlet naturpåvirkning over tid.» ([Vedtak 737, 10.juni 2022](#))

Samtidig slår de strategiske konsekvensutredningene for aktuelle havvindområder ifølge NVE fast at: *“For naturmangfold er det generelt knyttet usikkerhet både til arters utbredelse, altså om arter blir eksponert for havvind eller ikke, og arters sårbarhet for påvirkning. Det er*

også betydelige kunnskapsmangler om hvordan havvind kan påvirke arter på bestandsnivå.”

Medlemmene i arbeidsgruppe 1 under regjeringens Samarbeidsforum for havvind samarbeider for å bygge felles kunnskap, dele erfaringer, og finne løsninger med formål om å sikre god sameksistens mellom havvind, natur og miljø. Sammen har vi – DNV, Norges Fiskarlag, Fiskebåt, Fornybar Norge, Havforskningsinstituttet, Offshore Norge og WWF Verdens naturfond – laget en rekke anbefalinger for dette til regjeringen.

Løsninger

God bærekraft og sameksistens er avgjørende for at havvind skal bli en suksess for havvindutviklere, leverandørindustri, natur, klima og andre samfunnsinteresser, samt for at havvindutbygging skal få legitimitet i norsk opinion. Et poeng som understreker dette, er en nylig [undersøkelse fra Fornybar Norge](#) som viser at ivaretagelse av natur er den viktigste faktoren for å få motstandere mot vindkraft på land til å snu. Det er også en stor konkurransefordel på et internasjonalt marked hvor arealkonfliktene øker i takt med omstillingen, og flere markeder stiller strengere krav til bærekraft.

For å få til havvind bygget på naturens premisser med god bærekraft og sameksistens, må vi bruke tiltakshierarkiet som sier at vi først og fremst må **unngå skade** - for eksempel gjennom å unngå plassering i nøkkelfunksjoner i økosystemene. Deretter skal man bruke **avbøtende tiltak** – for eksempel for å redusere kollisjoner, støy, og magnetisme. Lengst opp i hierarkiet ligger potensialet for å **kompensere** skade, for eksempel gjennom restaurering og istandsetting av havområder. Et viktig element i sistnevnte er kontinuerlig overvåkning som muliggjør verifisering av effektive tiltak og virkninger over tid.

Det viktigste tiltaket er god naturkartlegging tidlig i planleggingen som muliggjør best valg av plassering i områder der anleggene får minst naturfotavtrykk. I neste trinn er strategiske konsekvensutredninger og følgeforskning som tetter kunnskapshullene de avdekket nødvendig. I Norge har de strategiske konsekvensutredningene, (SKUene), identifisert kunnskapshull i kartleggingen av, og om virkninger på, naturmangfold som det haster å dekke. I tillegg mangler SKUene vurderinger av samlet belastning ved åpning av flere havområder, noe som NVE har understreket må vurderes nærmere dersom det blir aktuelt å åpne områder som ligger i nærheten av hverandre, eller ved storstilt utbygging i flere regioner.

Basert på denne kunnskapen bør det dessuten utarbeides en samlet plan for videre utvikling av havene våre som en del av forvaltningsplanssystemet, som ser på den samlede belastningen på naturen fra ulike næringer og aktiviteter, og som sikrer sameksistens mellom dem. EU-land er blant annet pålagt bruk av marin arealplanlegging som verktøy for å oppnå dette. Det er viktig å skape mekanismer i forvaltningen som sikrer at norsk havvindutbygging skjer på de riktige stedene, i tråd med kunnskap og helhetlige vurderinger.

Når et havvindområde er åpnet bør det naturkartlegges mer i detalj så tidlig som mulig, slik at utbyggere kan bruke og dele data for best mulig plassering i området, samt avbøtende og naturpositive tiltak, når de utformer prosjektene sine med konkurranseelementer til prekvalifisering eller søknad om areal. Dette både for å få mest mulig naturvennlige

prosjekter, tidligere kartlegging som forkorter prosjektets tid til ferdigstilling, bidra til sosial aksept, og redusere risiko for utbyggerne. Statlig styring av forundersøkelser vil dessuten forbedre sammenlignbarheten mellom respektive områder, og bidra til større forutsigbarhet for utbyggere.

Tydelig definerte minstekrav for å garantere et lavt eller positivt naturfotavtrykk i prekvalifiseringen, og konkurransekriterier i auksjonen for å fremme nye innovative naturløsninger, er viktige verktøy for å oppnå gode og bærekraftige prosjekter. Minstekrav og konkurransekriterier bør harmoniseres mot et regelverk på europeisk nivå, hvor EU så langt har gått foran og slått fast at det bør være minimum 30 prosent ikke-pris kriterier i auksjoner. I Norge har tidligere prekvalifiseringer ikke hatt en tydelig minstestandard for bærekraftskravene - noe som fører til at en minstestandard ikke blir garantert, og gir manglende sammenlignbarhet og forutsigbarhet. Auksjoner og konkurranser i Norge har vært utelukkende monetære, samtidig som bærekraftskriteriene i søknad om areal har vært lavt vektet.

Det må allerede fra starten av også være et statlig ansvar å stille klare vilkår, inkludert finansiell sikkerhet, som sikrer fjerning/opprydding av vindkraftanlegg etter endt drift.

Anbefalinger

Sameksistensgruppens medlemmer har blitt enige om følgende anbefalinger, som er milepæler for å ivareta natur, bærekraft og god sameksistens i en havvindplan. Myndighetene oppfordres til å:

- **Utarbeide en strategi**, og videreutvikle eksisterende program¹, for **naturkartlegging, kunnskapsinnhenting og overvåking av relevante områder** - basert på innholdet i den strategiske konsekvensutredningen fra 2025, og arbeidet med overvåkingsprogram for havet. Strategien skal sikre flerårig datainnsamling før og under utbygging, i drift og etter avslutning, og **dekke sentrale kunnskapshull** om havvinds mulige påvirkning på biomangfold og økosystemer. Det bør følge med **en finansieringsplan som minst løper i femårsperioder - og som står i proporsjon til norske havvindmål**. Skillet mellom hva som er tilstrekkelig kunnskap i de forskjellige fasene bør tydeliggjøres i planen.
- **Sørge for tidlig myndighetsstyrte forundersøkelser/kartlegging av natur i åpnede områder, som kan sikre et godt grunnlag for prekvalifisering/søknad om areal – og senere også konsekvensutredning, konsesjon og utbygging.** Myndighetene må ha en sentral rolle i å etablere og finansiere grunnleggende kunnskap, mens selskaper som får tildeling kan betale for data som kan benyttes som grunnlag for prosjektspesifikke vurderinger/konsekvensutredninger.
- Sørge for at kunnskapen er åpen og lett tilgjengelig (innenfor lovens begrensninger).

¹ Disse kan dekkes gjennom en kombinasjon av FoU program, prosjektspesifikke KU, og overvåkingsprogram, samt program som Mareano, og store, langsiktige forskningsprosjekt som Seatrack/Seapop. Planen bør inneholde både umiddelbare tiltak, prosjekter og mer langsiktige planer.

- **Vektlegge å ta særlig hensyn til følgende natur ved valg av områder og plassering av anlegg:**
 - Viktige gyteområder og vandringsruter, samt sårbare oppvekstområder for økologisk viktige eller sensitive fiskebestander
 - Trekkruiter for trekkfugler og viktige leveområder for sjøfugl
 - Migrasjonsruter for marine pattedyr
 - Viktige leveområder for truede arter på bunn og i vannmassene
 - Områder som er definert som særlig verdifulle og sårbare områder (SVO) i forvaltningsplanene for norske havområder før disse er utredet med tanke på marint vern etter naturmangfoldloven eller den kommende havmiljøloven
 - Områder med høyt naturlig karbonopptak og karbonlagring
- **Sikre at den samlede belastningen fra flere havvindområder blir vurdert i sammenheng** før de eventuelt åpnes, slik NVE har anbefalt i den strategiske konsekvensutredningen av havvindområder, som mangler dette.
- Videreutvikle de helhetlige forvaltningsplanene for norske havområder til å bli verktøy som sikrer god sameksistens og at havvindutbyggingene skjer på de riktige stedene, i tråd med kunnskap og helhetlige vurderinger. **I forvaltningsplanene må det utarbeides en samlet plan for videre utvikling av havområdene, med mekanismer som synliggjør den samlede belastningen på naturen, og sikrer sameksistens mellom næringer.**
- **Stille strenge krav til sameksistens, natur og bærekraft i prekvalifisering og auksjon eller søknad om areal og støttekonkurranse.** I planen bør det fases inn at Norge følger EUs krav om 30 prosent kvalitative kriterier i auksjon/søknad i takt med tilgjengelighet av data og økt kunnskap. Kvalitative tildelingskriterier bør ha en tydelig definert minstestandard med transparente evalueringskriterier som følger tiltakshierarkiet, og et system for å sammenligne og premiere utbyggere som utvikler nye og innovative bærekrafts- og naturløsninger. Myndighetene må sørge for at vinnere av auksjoner leverer på det de har forpliktet seg til i prekvalifiseringen og auksjonen.

Med vennlig hilsen

Medlemsorganisasjonene i arbeidsgruppen for sameksistens, (AG1): DNV, Norges Fiskarlag, Fiskebåt, Fornybar Norge, Havforskningsinstituttet, Offshore Norge og WWF Verdens naturfond

Tidligere innspill fra gruppen til Energidepartementet:

- [Innspill fra sameksistensgruppen til OED 060123](#)
- [Høringssvar-fra-sameksistensgruppen-til-OED-12.-juni-23.pdf](#)
- [2023-09-01-felles-innspill-naturkartlegging-havvind.pdf](#)
- [Innspill fra sameksistensgruppen 270824](#)
- [Felles innspill om plan for innhenting av nødvendig kunnskap 040725](#)